

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

Обобщени резултати от възникващите проблеми с безопасността на храните, публикувани в системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF) относно замърсители в храни за 2017 година (до 7.12.2017 г.)

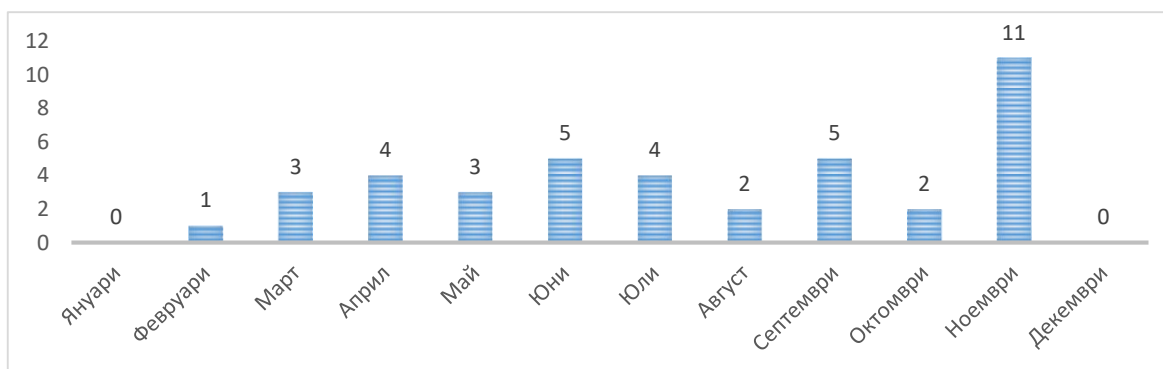
Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), управлявана от Европейската Комисия и включваща държавите членки и Европейския орган по безопасност на храните (EFSA) е създадена с Регламент (ЕО) № 178/2002. Тя има за цел да осигури на органите, контролиращи храните и фуражите ефективна обмяна на информация, относно рисковете и мерките, които са взети или предстои да бъдат взети, за овладяването на тези рискове.

В настоящия материал са проследени данните от RASFF системата, засягащи **индустриални замърсители (контаминанти) и тежки метали** в храни за 2017 година (до 7.12.2017 г.).

Индустриални контаминанти

Общият брой на нотификациите, отнасящи се до индустриални контаминанти в храни за посочения период е **40 бр.**

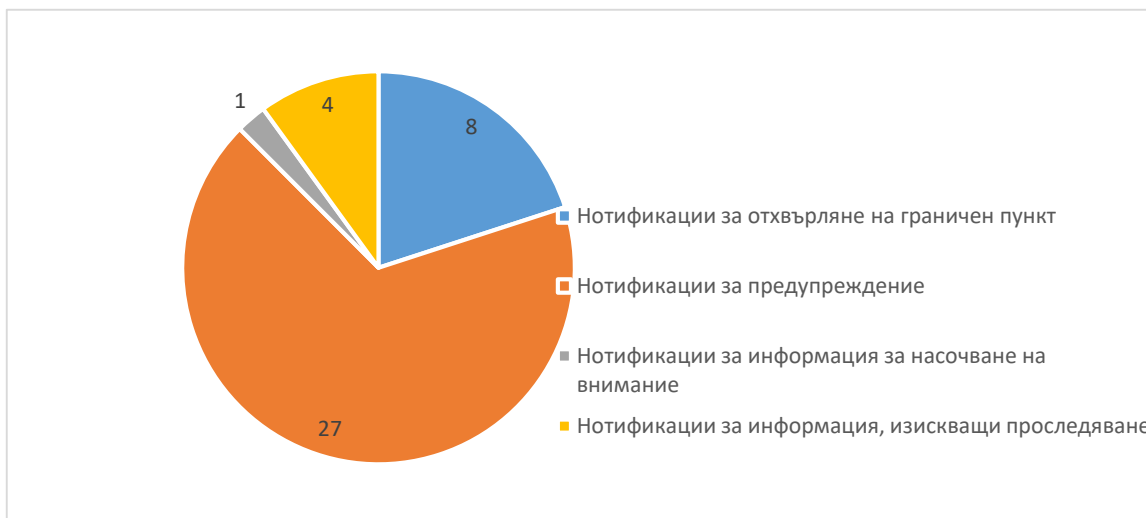
На **Фигура 1** е показана тенденцията на броя на нотификациите за 2017 година. Най-голям брой нотификации има през месец ноември (**11 броя**) и юни и септември (**по 5 броя**).

Фигура 1 Брой нотификации за 2017г.

Резултатите за видовете нотификации от RASFF системата относно тези замърсители в храни, са представени на **Фигура 2**. Най-голям е дялът на нотификациите за предупреждение (**27 бр.**), последвано от нотификациите за

отхвърляне на граничен пункт (**8 броя**), нотификации за информация, изискващи проследяване (**4 броя**) и нотификации за информация за насочване на внимание (**1 брой**).

Фигура 2

При регистрираните проблеми с безопасността на храните, публикувани в RASFF, относно индустриални контаминанти в храни, представлява интерес разпределението на нотификациите **по видове контаминанти и засегнати продукти**.

- **При нотификациите за отхвърляне на граничен пункт е установено следното:**

Всички нотификации са издадени от компетентните органи на Хърватска. **Установени са следните рискове, изискващи отхвърляне на пратка на граничен пункт:** Високи нива на акриламид – 8 бр. нотификации, като засегнатите продукти са зърнени храни и печива (бисквити), с произход: Сърбия, Босна и Херцеговина. Рискът е определен, като несериозен.

При нотификациите, издадени на база официален контрол на пазара, собствен мониторинг и др. (нотификации за предупреждение, нотификации за информация за насочване на внимание и нотификации за информация, изискващи проследяване е установено следното:

- **Нотификации за предупреждение – установени рискове:**
  1. **Бензо(а)пирен и полициклични ароматни хидрокарбони** в мазнини и масла, месни продукти, хранителни добавки, зърнени продукти и печива, подправки и др. – **12 бр. (12 бр. за 2016 г.)** Държави на произход на продуктите са: Китай, Полша, САЩ, Обединено кралство, Испания и др.

2. **Полициклични ароматни хидрокарбони** в мазнини и масла – **3 бр.**, държави на произход: Франция, Белгия, Обединено кралство и Украйна;
3. **Бензо(а)пирен** в месни продукти – **1 бр.**, държава на произход – Австрия;
4. **Повишени нива на акриламид** в зърнени храни и печива – **2 бр.**, държава на произход: Белгия;
5. **3-монохлор-1,2 пропандиол (3-MCPD)** в бебешки храни, с произход Франция и Германия – **2 бр.**;
6. **Бензо(а)пирен, полициклични ароматни хидрокарбони, диоксин, хлорпрорам и антраквинон** в конопено масло от Холандия – **1 бр.**;
7. **Перхлорат** в царевична салата от Белгия – **1 бр.**;
8. **Динитрофенол (DNP)** в хранителна добавка с неизвестен произход – **1 бр.**
9. **Минерално масло (МОАН и MOSH)** в зърнени храни и печива, с произход Холандия – **1 бр.**;
10. **Диоксин и диоксиноподобни** в месо от Холандия - **1 бр.**;
11. **2-метил-2-пропанол и изопропанол** в алкохолни напитки от Чехия – **1 бр.**

При 26 броя нотификации за предупреждение, рискът е определен за сериозен, само при една нотификация, рискът е неопределен.

- **Нотификации за информация за насочване на внимание - установени рискове:**

1. **Бензо(а)пирен и полициклични ароматни хидрокарбони** в месни продукти от Полша – **1 бр.** (6 бр. за 2016 г.). Рискът за консуматора е определен, като сериозен.

- **Нотификации за информация, изискващи проследяване – установени рискове:**

1. **3-монохлор-1,2 пропандиол (3-MCPD)** в соев сос от Филипините и Холандия – **3 бр.** (1 бр. за 2016 г.);
2. **Минерално масло (МОАН и MOSH)** в ориз Басмати от Индия – **1 бр.**;

Рискът е класифициран, като несериозен.

Сравнителен анализ за движението на нотификациите в системата, спрямо същия период на 2016 г.

За 2016 година (до 7.12.2016 г.), общият брой на нотификациите, отнасящи се за контаминанти в храни е **45 бр.** От тях нотификациите за предупреждение са **18 бр.**, нотификации за информация за насочване на внимание са **13 бр.**, нотификациите за

отхвърляне на граничен пункт са **12 бр.**, и нотификации за информация, изискващи проследяване са **2 бр.** Виж. *Фигура 3*.

През 2016 г., в сравнение с 2017 г. се наблюдава по-висок брой на нотификациите за насочване на внимание, но през 2017 г. по-голям е броя на нотификациите за предупреждение. През 2016 г. са констатирани несъответствия при по-широка гама храни, като например бензо(а)пирен и полициклични ароматни хидрокарбони в риба, шоколад и някои хранителни добавки, като спинулина, а също и в зелен чай.

Фигура 3

По отношение на класификацията на риска, и през двете години при голяма част от нотификациите, рискът е определен, като сериозен, като процентът на нотификациите със сериозен риск през 2016 г. е значително по-голям от процентът на нотификациите със сериозен риск за 2017 г. Виж. *Фигура 4*.

Фигура 4

Нотификации за България

За отчетния период, България е била засегната страна по 2 бр. нотификации, като и двете са нотификации за предупреждение, при които рискът е определен, като сериозен. Нотификациите се отнасят до доставени на територията на страната продукти (бисквити), в които е установено високо съдържание на акриламид. Бисквитите са с произход Белгия и са били разпространени в редица държави. Подадена е информация до INFOSAN.

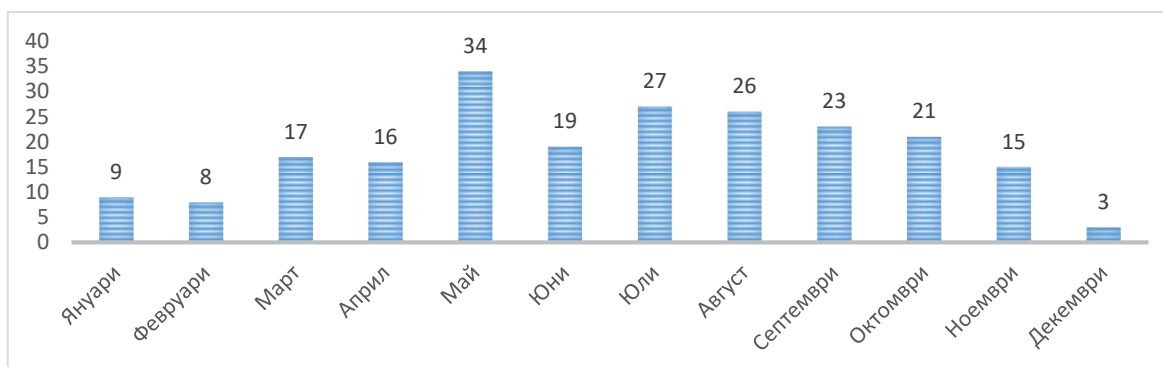
Сравнителен анализ за движението на нотификациите за България, спрямо същия период на 2016 г.

През 2016 г. България не е била засегната по нито една нотификация.

Тежки метали

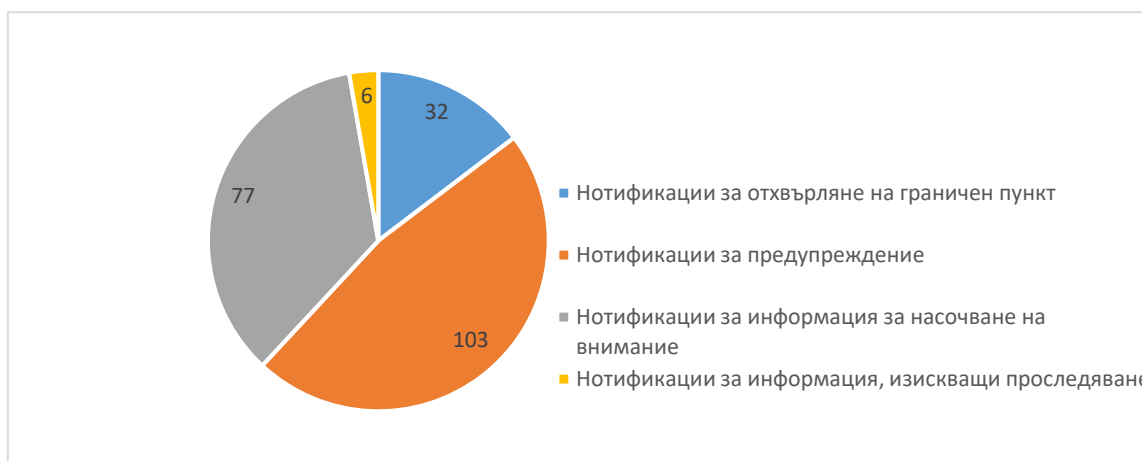
Общият брой на нотификациите, отнасящи се за установени тежки метали в храни за 2017 година (до 7.12.2017 г.) е **218 бр.**

На **Фигура 5** е показана тенденцията на броя на нотификациите за 2017 година. Най-голям брой нотификации са издадени през месец май (**34 броя**).

Фигура 5 Брой нотификации за 2017г.

Резултатите за видовете нотификации от RASFF системата относно тежки метали в храни, са представени на **Фигура 6**. Най-голям е дялът на нотификациите за предупреждение (**103 бр.**), последвано нотификациите за информация за насочване на внимание (**77 броя**), следват нотификациите за отхвърляне на граничен пункт (**32 броя**) и нотификациите за информация, изискващи проследяване (**6 броя**).

Фигура 6

При регистрираните проблеми с безопасността на храните, публикувани в RASFF системата относно тежки метали в храни, представлява интерес разпределението на нотификациите **по видове тежки метали и засегнати продукти.**

- **При нотификациите за отхвърляне на граничен пункт са установени следните рискове, изискващи отхвърляне на пратка на граничен пункт:**

1. **Кадмий** в бодлокожи мекотели, ракообразни и какао, с произход Тунис, Еквадор, Индия и Виетнам – **17 бр.** нотификации. Рискът е определен, като сериозен;
2. **Живак** в риба и рибни продукти и ракообразни, с произход предимно от Виетнам и Алжир – **12 бр.** нотификации. Рискът е определен, като сериозен;
3. **Олово** в рибни продукти от Тунис – **2 бр.** нотификации. Рискът е определен, като сериозен;
4. **Арсен** в добавки за храни (potassium hydroxide) от Кот д'Ивоар – **1 брой.** Рискът е неопределен.

При нотификациите, издадени на база официален контрол на пазара, собствен мониторинг и др. (нотификации за предупреждение, нотификации за информация за насочване на внимание и нотификации за информация, изискващи проследяване е установено следното:

- **Нотификации за предупреждение – установени рискове:**
1. **Живак** в риба и рибни продукти и месо – **78 бр.** (**77 бр.** са за риба и рибни, **1 бр.** за месо). Държавите на произход са: Виетнам, Испания, Португалия, Италия и др.;
  2. **Кадмий** в рибни продукти, бодлокожи мекотели, ракообразни, месо, какао и зеленчуци (спанак и моркови) – **14 бр.** Държавите на произход са Виетнам, Румъния (месо), Индия, Тунис, Франция (спанак), Полша (моркови);

3. **Олово** в хранителни добавки от Обединено кралство, Китай (в един случаите е установен и живак), Германия (установен е и алуминий); бодлокожи мекотели от Китай; млечни продукти от Италия; билки (корени от репей) **от България – 9 бр.**
4. **Арсен** в рибни продукти от Норвегия и зърнени храни (ориз) от Пакистан – **2 бр.**

При всички гореописани нотификации за предупреждение рискът за консуматора е определен за сериозен.

- **Нотификации за информация за насочване на внимание – установени рискове:**
  1. **Живак** в рибни продукти от Испания, Шри Ланка, Тунис, Южна Корея, Аржентина, Франция, Босна и Херцеговина. При две от нотификациите освен живак, в продуктите се открива и кадмий и **олово – 51 бр.**
  2. **Кадмий** в рибни продукти, бодлокожи мекотели и ракообразни от Испания, Виетнам, Индия, Индонезия и др.; плодове и зеленчуци от Холандия и Перу; конско месо от Испания – **27 бр.**
  3. **Олово – 1 бр.** нотификация, която касае рибни продукти, в които освен олово е открит и живак над допустимите норми. Продуктът е с произход Тунис.

При всички нотификации рискът е определен, като сериозен.

- **Нотификации за информация, изискващи проследяване – установени рискове:**
  1. **Цинк** в хранителни добавки от САЩ и Канада – **3 бр.;**
  2. **Олово** в плодове от Гвинея и в месо от Полша – **2 бр.;**
  3. **Живак** в хранителна добавка от Германия – **1 бр.**

Рискът е класифициран, като несериозен или неопределен.

Сравнителен анализ за движението на нотификациите в системата, спрямо същия период на 2016 г.

За 2016 година (до **7.12.2016 г.**), общият брой на нотификациите, отнасящи се до тежки метали в храни е **144 бр.** От тях нотификациите за предупреждение са **62 бр.**, нотификации за информация за насочване на внимание са **60 бр.**, нотификациите за отхвърляне на граничен пункт са **20 бр.**, и нотификации за информация, изискващи проследяване са **2 бр.** Виж. **Фигура 7.** През 2017 г., в сравнение с 2016 г. се наблюдава сериозно повишаване на броя на нотификациите, особено на нотификациите за предупреждение.

Фигура 7

По отношение на класификацията на риска, и през двете години при голяма част от нотификациите, рискът е определен като сериозен. Виж. Фигура 8.

Фигура 8

Нотификации за България

За отчетния период, България е била засегната страна по **2 бр. нотификации**. Едната нотификация се отнася до продукт (корени от репей) с произход България, в който са установени наднормени нива на олово и забранена субстанция ДДТ. Нотификацията е изготвена от компетентните органи на Франция, на база фирмен мониторинг и е класифицирана, като предупредителна, със сериозен риск за консуматора. Другата нотификация, касаеща България се отнася до наднормено съдържание на цинк в хранителна добавка от Канада. Продуктът е дистрибутиран в България и в още голям брой държави. Нотификацията е изготвена от Белгия, класифицирана е като нотификация за информация, изискваща проследяване и рискът е неопределен.

**Сравнителен анализ за движението на нотификациите за България, спрямо
същия период на 2016 г.**

През 2016 г. България е била засегната по 2 бр. нотификации.

Едната нотификация (**нотификация за предупреждение**) се отнася до продукт, с произход България (наднормено съдържание на кадмий в черен дроб от кон) и е издадена от България, на база извършени анализи от компетентния орган, а другата нотификация, касаеща България е изготвена от Португалия и се отнася до живак в рибни продукти от Мозамбик. **И при двете нотификации рискът е определен, като сериозен.**

Изводи и тенденции:

На базата на проучването на данните от системата RASFF за 2017г. относно индустриални контаминанти и тежки метали в храни, могат да се направят следните изводи:

1. По отношение на индустриални контаминанти, през 2016 г., в сравнение с 2017 г. броят на нотификациите за насочване на внимание е по-голям, но през 2017 г. е по-голям е броя на нотификациите за предупреждение;
2. През 2016 г. са констатирани несъответствия при по-широка гама храни, като например бензо(а)пирен и полициклични ароматни хидрокарбони в риба, шоколад и някои хранителни добавки, като спирулина, а също и в зелен чай;
3. По отношение на тежки метали, се наблюдава **драстично повишаване** на броя на нотификациите за отчетния период на 2017 г., спрямо същия период на 2016 г., което е **показател за сериозността на проблема по отношение на замърсяването на околната среда, както и от необходимостта от повишаване на бдителността на компетентните органи.;**
4. За България не се наблюдава значима тенденция към промяна по отношение движението на нотификациите за отчетния период, в сравнение със същия период през 2016 г.

Изготвил: д-р Аксиния Антонова – главен експерт в дирекция „Комуникация на риска, обучение и Контактен център“ при ЦОРХВ

07.12.2017 г.